

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. Vtrum alia accidentia absoluta subiectentur immediate in composito
substantiali.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

nimirum quod agens naturale non possit agere, nisi in materiam quantam, & consequenter quod materia debeat præsupponi quantam, antequam agens naturale possit inducere formam substantialem in illa, ac generare substantiam: respondendo, inquam, ad hanc difficultatem ait, quod debeat quidem quantitas præsupponi formæ generandæ; sed non tamen quantitas substantiæ generandæ sed quantitas substantiæ corruptæ; quod esset falsum, si esset eadem quantitas utriusque, aut si quantitas esset eorundem materiæ, ac in ipsa subiectata.

Deinde paulo inferius cum instaret adhuc, quod quantitas deberet præcedere in genito formam geniti, quia alias in instanti, in quo generans inducit formam & generat, induceret formam in materiam non quantam; quod videtur inquit, esse contra illam propositionem, quod agens particulare non attingat ipsam substantiam materiæ, sed præcise attingit eam, in quantum quantam: & contra *Auerroem de substantia orbis* c. 1. dicentem, quod eadem quantitas maneat in genito & corrupto, alioquin generas generaret de non corpore corpus. Cum, inquam, *Scotus*, sibi proponeret hanc replicam, & §. contra illud primò responderet ad hominem, postea n. 17. respondet directe, & ex mente propria independentem à sententia aduersariorum (ut euidenter colligitur ex verbis vltimis paragraphi prioris: hoc quoad hominem: & ex verbis primis istius n. 17. sed ad conclusionem in se dico, id est independentem à particulari aduersariorum opinione) Respondet, inquam, directe quod nullum omnino accidens, quod requirit substantiam compositam, potest manere idem in genito, & corrupto, & ibidem expresse supponit quantitatem esse tale accidens, & consequenter ipsam esse posterius substantiam, & corrupti, & generati.

70. Postea ad propositionem prædictam, nempe quod agens nequeat attingere substantiam materiæ nisi ut quantam, respondet dicens: De illa propositione non multum curo, quia videtur impossibilis; nihil enim aliud videtur esse agens attingere passum in ratione passu, quam inducere in ipsum, actum, quo perficiatur: agens autem particulare inducit formam substantialem, qua materia perficitur; in quantum materia, & non in quantum quantam, &c. deinde addit: Ad Auerroem dico, quod de eo, quod aliquando non esset corpus, posset generari corpus, sed forte non posset agens naturale generare de non corpore corpus, sicut de corrupto, quia materia non corrumpitur: sed totum, sed de eo quod fuit corpus usque ad instantem generationis, & hoc quantitate sibi inhærente, potest agens naturale aliud quantum alia quantitate generare in illo instanti, quia sicut potest generare substantiam, qua non præfuit, ita potest producere alia accidentia consequentia eam.

Denique ut tollatur omnis porus difficultas subiungit: Ista responsio negat dimensionem interminatam manere eandem numero in genito, & corrupto. Et addit: quod de hoc alias. Cui promissioni satisfacit in 4. d. 12. q. 2. & dist. 13. q. 3. in quibus locis tenet etiam nostram conclusionem, ut prorsus mirum sit, quod ab vltio Scotista controuerti possit de eius mente quantum ad hoc. Quæ omnia fufius quam mea fert consuetudo in respondendo ad auctoritates dicta sunt, tum ut innotescat germana Scoti sententia, tum ut confirmetur, quæ supra dicta sunt ad obiectionem secundam.

QVÆSTIO V.

Virum alia accidentia absoluta subiectentur immediate in composito substantiali.

71. **S**uppono qualitates spirituales absolutas, quales sunt intellectiones, volitiones, species intelligibiles, & habitus tam intellectus quam voluntatis subiectari immediate in ipsismet intellectu, & voluntate, & non in toto homine, licet totus homo sit subiectum denominationis earum; homo enim dicitur intelligere, velle, esse inclinatus habitualiter ad bonum, ad malum, &c. Ratio autem cur non subiectentur in homine, est quia ipsa anima cum illis potentiis est sufficiens subiectum earum, & in ea remanent multa ex illis, quando separatur, ut docetur communiter in libris de anima.

Vnde difficultas præfens est de accidentibus absolutis corporeis, qualia sunt albedo, frigus, & similia; de quibus etiam non potest esse dubium, quin habeant totum pro subiecto denominationis; denominatur enim homo albus, calidus, & idem est de aqua & cæteris compositis, quare controuersia debet esse de subiecto inhærentis, an scilicet inhæreant immediate totis. Et quidem si subiectentur immediate in quantitate, quandoquidem hæc ex dictis subiectetur in toto, accidentia illa subiectabuntur in toto, sed non nisi mediate, quia non nisi mediantem quantitate. Vnde hic examinandum est num subiectentur cætera accidentia corporea in quantitate, an vero immediate subiectentur in ipso composito eo modo, quo ipsa quantitas; vel in aliquo alio subiecto distincto à substantia compositi & à quantitate, nempe in materia prima, aut aliquo accidente.

72. *Prima sententia* tenet albedinem, nigredinem, calorem, frigus, & similia accidentia absoluta corporea subiectari immediate in substantia illa, in qua subiectatur quantitas, siue illa sit substantia composita, siue materia prima. Ita *Nominales* omnes cum *Occano* in 4. q. 7. & satis sane consequenter ex suppositione alterius sententiæ quam tenent, nempe quod non detur quantitas realiter distincta à substantia; quia reuera aliud subiectum assignari non poterit; hoc supposito, in quo conuenientius subiectentur immediate quam in substantia, ut postea dicemus: Hanc sententiam etiam tenet *Hurtadus* disp. 6. §. 55. & *Arriaga* disp. 5. n. 37. quamvis quantitas distinguatur realiter.

Secunda sententia est cætera illa accidentia non subiectari in quantitate immediate, neque etiam in substantia, sed in quodam alio accidente de prædicamento qualitatibus quæ est potentia naturalis susceptiva accidentium; & iuxta hanc sententiam ipsa quantitas non subiectaretur immediate in toto composito, sed mediante huiusmodi potentia. Hæc videtur *Caietani* 1. par. q. 54. art. 3. *Massi* 1. *Physic.* cap. 9. q. 7. *Soncina* 12. *Met.* q. 26. quos sequitur *Aueris* 21. sect. 6.

Tertia sententia est prædicta accidentia subiectari immediate in quantitate. Hæc est communissima cum *Scoto* in 4. d. 4. dist. 12. & *D. Thoma* 3. p. q. 77. quos sequuntur præter suos omnes *Suar.* disp. 14. *Met.* sect. 4. & recentiores communiter.

CONCLUSIO I.

73. *Nec quantitas subiectatur immediate in aliqua qualitate de prædicamento qualitatis, nec etiam vllum aliud accidens absolutum subiectatur in alio accidente distincto à quantitate.* Hæc est contra secundam sententiam cum auctoribus tertiæ sententiæ, & præsertim *Scotistis* quoad omnem partem, & *Thomistis* quoad secundam partem, si forte nec teneant primam partem de quantitate.

*Probat*ur sufficientissime, quia ipsamet substantia habet sufficientissimam capacitatem ad recipiendam quantitatem in se immediate, & cætera etiam accidentia, si non recipiantur in quantitate immediate, nec est vllum prorsus indicium aut congruitas, cur daretur qualitas aliqua, quæ immediate reciperet quantitatem, aut alias qualitates absolutas, & consequenter frustra poneretur talis qualitas; ergo quantitas immediate subiectatur in substantia, & cætera etiam qualitates, nisi subiectentur in quantitate.

Confirmatur primo, quia quemadmodum substantia potest recipere immediate illam qualitatem, in qua reciperetur quantitas, & alia qualitates, ita posset recipere immediate ipsam quantitatem & cætera qualitates, quæ non subiectantur in quantitate.

Confirmatur secundo, quia ut alias ostendimus, intellectus & voluntas non sunt qualitates distinctæ realiter ab anima; ergo nec potentia immediate receptiva quantitatis, aut aliarum qualitarum non receptorum in quantitate debet esse qualitas distincta realiter à substantia. *Probat*ur consequentia à pari, nec credo ipsos aduersarios negaturos paritatem quantum ad hoc.

74. *Obiicit primo ex Aueris: aristoteles* 3. *Met.* c. 11. dist. 11.

Quantitas non subiectatur in aliqua qualitate

distinguit potentiam in actiuam & passiuam: sed loquitur de potentia accidentali: ergo dantur tales potentiae, quæ sint accidentia, & consequenter qualitates, quia ad nullum aliud prædicamentum conuenientius reduci possunt quam ad qualitatem.

Respondeo negando minorem, quam non sufficienter probat *Auerse* ex eo, quod potentia actiua dicat ordinem ad subiectum extrinsecum seu passum: passiuæ vero dicat ordinem ad agens extrinsecum; nam potentia actiua & passiuæ realiter identificata substantiis possent dicere tales respectus, & per ordinem ad illa distingui formaliter inter se, ut est clarissimum.

73. *Obiicit secundo* idem ex *Durando*: Accidentia variabilia, & mutabilia debent recipi in substantia mediante aliquo accidente inuariabili ac immutabili, quia accidentia inuariabilia nimis distant à substantia, atque ideo debent inesse ipsi mediante aliquo accidente, quod minus differt ab ipsa: tale autem accidens aliud non est, quam potentia receptiua: ergo, &c.

Respondeo primo negando maiorem, & ad probationem dico, quod non tam distent, quin possint immediate inherere ipsi, casu quo non inhererent quantitati; unde superfluit prorsus accidens distinctum à quantitate, quod minus distaret à substantia, in ordine saltem ad recipiendam illa accidentia variabilia.

Respondeo secundo, permissa maiori negando minorem, quia ipsa quantitas secundum se est tam inuariabilis, quam illa potentia accidentaliter receptiua, & consequenter ipsa secundum se possit subiectari immediate in substantia, & cetera accidentia absoluta possent subiectari in quantitate.

76. *Obiicit tertio*: potentia debet esse eiusdem generis cum actu: ergo potentia receptiua accidentium debet esse accidens.

Respondeo primo negando absolute antecedens, quia alias potentia receptiua quantitatibus deberet esse quantitas, contra omnes; & potentia, qua substantia recipit primum accidens, deberet esse accidens, quod implicat, quia alias illud accidens primum esset primum, & non esset primum; & potentia, qua recipit corpus locale *ubi*, deberet esse de prædicamento *ubi*, quod est absurdum.

Respondeo secundo distinguendo antecedens: potentia actiua, aut receptiua, nego antecedens; potentia obiectiua & actus entitarius, id est, res, quæ est possibilis, & res, quæ est existens, sunt eiusdem rationis, concedo antecedens, & nego consequentiam.

77. *Obiicit quarto*: substantia non ita essentialiter respicit accidentia, sicut materia prima respicit formas substantiales: ergo non debet illa respicere per potentiam sibi identificatam, sicut materia respicit illas formas.

Respondeo distinguendo antecedens; si sensus sit, quod substantia non respiciat accidentia in se subiectata per aliquid sibi identificatum & sequens ad suam essentiam æque bene, ac materia respicit formas substantiales, nego antecedens; si sensus sit, quod non respiciat illa, tanquam complementum substantiale, sicut materia respicit illas formas, concedo antecedens, & nego consequentiam. Et sane si non sit absurdum secundum aduersarios, quod substantia respiciat se ipsa, aut per aliquid sibi identificatum primum accidens, quod ipsi vocant potentiam accidentalem, sicut materia seipsa, aut per aliquid sibi identificatum respicit formas substantiales; non est absurdum, quod eodem modo respiciat cetera accidentia in se recepta.

78. *Obiicit quinto*: in speciebus Eucharisticis debet poni aliquod commune subiectum reliquorum accidentium, quod etiam subiiciatur mutationibus communibus, quæ sunt naturaliter circa illas species, nempe calefactionis, frigectionis & similibus: sed aliud assignari non potest conuenienter, nisi ponatur illa potentia receptiua, ergo illa debet poni.

Respondeo primo negando minorem, quia quantitas potest assignari pro tali communi subiecto, ut postea dicemus.

Respondeo secundo, ex suppositione, quod quantitas non sit tale commune subiectum, nego maiorem, sed potius

recurrendum in illis nouis mutationibus ad miraculum ac concursum Dei extraordinarium cum causis secundis ad productionem formarum absque subiecto, quam asserenda vlla qualitas occulta & superflua, cuius nullum est indicium, nisi ex suppositione illius mysterij miraculosi: & quemadmodum in mutationibus substantialibus, quæ fieri possunt circa illas species, verbi gratia, in generatione verum recurritur ad miraculum, ut suo loco dicitur: ita non est inconueniens recurrere ad miraculum in mutationibus accidentalibus, si non possit assignari aliquod subiectum sufficiens, quod aliunde constet dari, quam ex hoc mysterio. Videantur, quæ dicta sunt in Logica q. 3. de quantitate, ubi particularius adhuc respondetur ad alia *Auerse* fundamenta.

CONCLUSIO II.

79. *Qualitates illæ absolutæ, quæ subiectantur immediate in substantia, debent dici subiectari immediate in toto substantiali composito, & non in materia prima sola, neque in sola forma.* Hæc probatur iisdem principiis, quibus probatum est quantitatibus debere recipi immediate in toto composito; est enim eadem ratio de quantitate, ac de illis qualitatibus, ut omnes fateri debent; neque aliquis negat hanc conclusionem, nisi qui negat quantitatibus subiectari in toto composito.

CONCLUSIO III.

80. *Ceteræ qualitates absolutæ (exceptis saltem visibilibus actibus & habitibus ad illas concurrentibus) subiectantur immediate in quantitate, & mediate tantum in substantia illa, in qua subiectatur quantitas.* Hæc est iuxta tertiam sententiam contra secundam: credo autem quod non sit contra primam, nisi quatenus supponit dari quantitatibus distinctam realiter a substantia & ceteris prædicamentis, quod negant authores primæ sententiæ, qui verisimiliter tenerent hanc conclusionem, si id non negarent: unde censendi sunt tenere hanc conclusionem quantum ad difficultatem suam propriam, in qua debet supponi quod datur quantitas sic distincta.

Probatur hæc conclusio, quia non repugnat vlllo modo, ut vnum accidens absolutum subiectetur in alio accedente diuersæ rationis, quod ipsimet aduersarij pro maiori parte fatentur, & patet, quia non potest dari repugnantia vlla in hoc; supposito vero, quod id non repugnet, nihil impedit quo minus prædictæ qualitates subiectentur immediate in quantitate; ergo quod quidem ita tenet communior sententia, & quidem antiquiorum, ita tenendum est.

81. *Probatur secundo*, quia secundum aduersarios, qui tenent secundam sententiam debet dari aliquod vnum accidens absolutum, quod sit ceterorum susceptivum immediatum: sed nullum aliud potest conuenientius assignari, quam quantitas: ergo illa alia subiectantur immediate in quantitate. Probatur minor, quia si esset aliud aliud, maxime illa qualitas susceptiva, quam impugnavi conclusione primæ: illa non, ut patet ex illa impugnatione: ergo.

Confirmatur hoc ex mysterio Eucharistiæ, quia ibi debet dari aliquod commune subiectum transmutationum accidentalium ex illis, quæ alias cognoscimus naturaliter inesse, si potest dari absque inconuenienti, ut vitemus miraculorum multiplicationem absque necessitate: sed nullum aliud possumus assignare præter quantitatibus, & hanc possumus assignare absque inconuenienti, ergo quantitas est subiectum commune reliquorum accidentium. Quod si non esset statuenda quantitas pro communi tali subiecto, profecto non posset meo iudicio probari, quod vlllo modo daretur quantitas, quæ esset accidens absolutum distinctum à reliquis prædicamentis, ut facile colligi potest ex dictis in Logica *disp. de quantitate, quæst. 3.*

Confirmatur secundo, quia patet experientia, quod quantitas Eucharistica ita physice coniungitur cum reliquis accidentibus, ut eadem motu reliqua moueantur: ergo vel coniungitur cum illis sic, ut subiectetur in illis, vel sic ut subiectentur in illa, vel sic, ut & quantitas & illa subiectentur in eodem subiecto communi. Sed nemo dicere quantitatibus subiectari in illis, nec id rationabiliter dici posset, cum quantitas soleat manere sine quocunque ex illis

Si qualitates non subiectantur in quantitate, subiectantur in composito substantiali.

Subiectantur in quantitate.

naturaliter, quod non posset fieri, subieceretur in illis; nec est ibi aliud subiectum commune, quidquid dicat *Auerſa* præcedenti conclusione impugnatus: ergo illæ aliæ qualitates subiecerantur in quantitate.

Dices posse aliqua duo coniungi, ac vniri physice inter se sic, vt vnum moueri non posset, quin moueretur alterum, absque eo, quod vel alterum in altero subieceretur, vel vtrumque in tertio, eo modo, quo corpus Christi Domini de facto coniungitur cum speciebus Eucharisticis, aut quo duo corpora, quæ supernaturaliter penetratiue ponerentur in eodem loco, & taliter coniungeretur, vnum moueri nequiret altero non moto, ex quibus neutrum tamen in altero subieceretur, neque vtrumque in tertio: neque enim est vlla repugnantia quin ita vnirentur: ergo ex eo, quod moueri nequeat quantitas Eucharistica, quin moueatur albedo, non sequitur quod altera in altera subieceretur, aut vtraque in tertio.

82. *Contra*, quamuis aliqua sic possent vniri, tamen non debet dici quod sic vniantur quantitas, & albedo Eucharistica, quia alias sic dici posset de materia prima & forma substantiali, quod neutra in altera subieceretur, & de accidentibus omnibus ac substantia.

Confirmatur hoc, quia ideo dicimus materiam primam esse subiectum formæ, quia forma aduenit ipsi vna post aliam, & quia agens nequit producere formam absque materia; & simili ratione dicuntur accidentia subieceri in substantia: sed inuariata quantitate Eucharistica adueniunt ipsi qualitates post alias, & ex suppositione supra probata quod non sit aliud subiectum, ex cuius potentia educantur, debet dici quod educantur ex ipsius potentia: ergo dicendum est, quod subiecerentur in illa.

Confirmatur secundo, quia corpus Christi non debet naturaliter moueri motis speciebus, nisi poneretur aliqua vnio in ipso ad species, aut nisi recurrendo ad miraculum, sicut nec Angelus intime præsens corpori absque vnione, aut extraordinario concursu deberet moueri ad motum corporis: ergo nisi ponatur aliqua particularis vnio inter quantitatem Eucharisticam, & qualitates, aut nisi adsit extraordinarius concursus, non deberent moueri ea mota: sed alia particularis vnio non debet asseri præter inhesionis qualitatum in quantitate, nec absque necessitate recurrendum est ad extraordinarium concursum: ergo qualitates dicendæ sunt in quantitate inherere.

Confirmatur tertio, quia ideo vnum corpus positum in eodem loco cum alio corpore deberet moueri eo moto, absque vnione, aut concursu extraordinario: quia causa mouens vnum esset æque applicata ad mouendum alterum, & alterum esset ex se æque capax motionis; vnde æque ex se deberet moueri, & non magis moueretur ad motum alterius, quam alterum ad motum illius: sed qualitates ex se non essent æque capaces, vt per se mouerentur, cum sint ex se penetrabiles, ac quantitas: ergo non deberent per se moueri, quando moueretur quantitas, nisi vnirentur, aut adhiberetur particularis concursus.

83. *Probat Māstrum* conclusionem, quia albedo, calor, ac similia extenduntur in superficie ad extensionem quantitatis: vnde & Philosophus capite de Quantitate, *Quantitas fuerit superficies, tantum album fore dicitur*: ergo qualitates huiusmodi in quantitate subiecerantur. Et cum proponeret replicam *Auerſa*, nempe quod hinc solum sequatur quantitatem prius recipi debere in substantia, tanquam dispositio, non vero quod recipiantur in ipsa quantitate.

Respondet non posse hoc dici, quia quando aliquid præsupponitur alicui formæ vt dispositio, & non vt susceptiuum, forma non communicat ipsi effectum formalem: sed albedo communicat suum effectum formalem quantitati, quantitas enim est alba: ergo quantitas non præsupponitur ipsi vt dispositio, sed vt susceptiuum.

Verum reuera hæc probatio mihi non sufficit; nam in primis certum est quod aliqua forma possit extendi ad extensionem quantitatis, tamque præsupponere, quæ tamen in ipsa quantitate non subieceretur; quod euidenter patet exemplo animæ sensitivæ ac vegetativæ corporis, quæ in sententia *Scotistarum* sic extenditur, & præsupponit quantitatem corporis organici, nec subieceratur tamen in ipsa

quantitate. Ad illud autem quod dicit *Māstrum* superficiem dici albam, atque adeo albedinem debere subieceri in quantitate, facile negari posset consequentia, quia dici posset alba ex eo quod coniungeretur intime cum albedine, licet non subieceretur illam.

84. *Et si dicas* contra hoc quod albedo in lacte, v. g. non dicatur dulcis, nec quantitas in bruto dicatur animata, licet coniungantur intime, sicut dicitur quantitas alba, & corpus animatum: sed huius ratio nequit assignari alia, quam quod albedo non sit subiectum inhesionis dulcedinis; ergo ad illas denominationes non sufficit intima coniunctio, sed requiritur subiectatio.

Respondet potest facile albedinem esse dulcem, & quantitatem animatam, duplicem posse habere sensum: vnum, quod albedo esset coniuncta intime cum dulcedine, & quantitas cum anima; & in hoc sensu falsum esset quod non posset dici albedo dulcis, & dulcedo alba, & quantitas corporis animati animata. *Alius sensus* esset, quod albedo esset dulcis, id est habens in se subiectam dulcedinem, & in hoc sensu falsum esset quidem quod albedo esset dulcis, sed pariter diceretur falsum esse quod superficies aut quantitas esset dulcis aut alba, & supponere quod in hoc sensu diceretur alba, esset omnino petere principium: & quemadmodum albedo dicitur quanta, licet non habeat illum effectum formalem à quantitate, tanquam à forma sibi inherente: quare quantitas non posset dici alba, licet non haberet illam denominationem ab albedine tanquam à forma sibi inherente?

85. *Obiicitur primo*: Vnum accidens nequit subieceri in alio accidente: ergo falsa conclusio. Probatur antecedens primo ex variis locis Philosophi, quibus ita significare videtur. Probatur secundo, quia nihil potest subieceri aliud quod non sit per se subsistens. Probatur tertio, quia substantia non potest inherere; ergo neque accidens subieceri. Probatur quarto, quia omne accidens est forma: ergo sicut materia nequit informare, ita neque forma potest recipere. Probatur quinto, quia quod dependet dependentia vnus generis, nequit dependentiam alterius in illo genere terminare: sed accidens dependet à substantia in genere susceptiuo: ergo non potest terminare dependentiam alterius in illo genere, nec consequenter potest aliud accidens subieceri. Probatur sexto, sequeretur quod vnum accidens sustentaret aliud, & quod vnum educeretur ex potentia alterius, & quod quantitas posset moueri motu alterationis, & lationis: sed hæc sunt absurda. Sed omiſſa specificatione istorum locorum apud *Māstrum* videnda disputat. 3. questione 3. art. 1.

86. *Respondet* negando antecedens, & explicando Philosophum, qui voluit solum accidens non posse subieceri in alio accidente, tanquam in subiecto primo, & substantiam propterea tanquam subiectum primum & vltimum ponendam esse in ipsorum definitione, & ex accidentibus disparatis, & non subordinatis, qualia sunt albedo & dulcedo, vnum in alio non subieceri: quod quamquam sit verum, non est ad propositum. Adde, si Philosophus existimaret vnum accidens in alio recipi non posse, ipsius auctoritatem non esse magni faciendam quantum ad hoc, quia nec pro se vlla posset habere rationem.

Ad secundam probationem, nego antecedens, nihil enim deseruit per se subsistere ad subiectionem vt sic; sed requiritur tantum ad subiectionem vltimam, qualis non tribuimus quantitati nec vlli accidenti. *Ad tertiam probationem* negatur consequentia, illud enim consequens non sequitur, sed hoc aliud, ergo non potest accidens esse per se perfectitate substantiali, quod concedimus. *Ad quartam probationem*, nego consequentiam, quia non est de ratione materie solius recipere, sicut est solius formæ informare ac inherere. *Ad quintam probationem*, nego maiorem, pater enim dependet à suo patre in genere causæ efficientis, & in eodem genere terminat dependentiam filij. *Ad sextam* denique concedo sequelas omnes, & nego minorem tam facile quam ab aduersariis asseritur. *Māstrum* quidem negat vltimam sequelam de motu lationis & alterationis, quia sic moueri solū potest substantia, in cuius virtute mouetur quantitas: sed hoc esset reducere rem ad questionem de quaestio

quæstionē de nomine, & in rei veritate patet ex mysterio Eucharistiæ, quod quantitas absque substantia moueatur localiter, & etiam alteretur ad calorem & frigus.

87. *Obiicies secundo.* Non colligitur cetera accidentia absoluta inhaerere quantitati; neque ex natura ipsorum, quandoquidem non possit ex illorum natura vllum argumentum deduci, ex quo id probetur; neque ex eo quod recipi nō possint nisi in subiecto quanto, quia anima sensitiva nō recipitur nisi in tali subiecto, & tamē recipitur in quantitate; neque ex eo quod extendantur quantitativē, quia sic etiam extenditur anima sensitiva & vegetativa; neque ex mysterio Eucharistiæ ad saluandum mutationes, quæ circa species Eucharisticas fiunt: tum quia illæ saluari possunt per qualitatem, quæ est potentia naturalis, & in qua ipsa quantitas subiektatur; tum quia circa illas fiūt aliæ mutationes, quæ non possunt subiektari in quantitate, nempe rarefactio & condensatio, præsertim si per has mutationes producat & deperdat quantitas, vt multi Scotistæ tenent: sed aliud caput assignari nequit, ex quo colligeretur illa accidentia subiektari in quantitate; ergo asseri non debet.

Confirmatur, ex *Arriaga*, quia si ad vitanda miracula deberemus naturas rerum inueterare, propter eandem rationem deberemus dicere, quod quantitas non dependeat à substantia, ne dicatur scilicet miraculose conservari absque concursu substantiæ, à qua dependere deberet. Nam quantum ad rationem & experientiam, sicut non potest probari accidentia non recipi in materia aut substantia, & propterea negatur à nobis, vt videtur miraculum; ita etiam non potest probari ratione aut experientia, quod quantitas dependeat à substantia; ergo debet negari eodem modo quod sic dependeat, vt videtur miraculum.

88. *Respondetur*, concedendo maiorem pro primis partibus, & eam negando pro vltima parte de mysterio Eucharistiæ: ad cuius primam probationem nego dari illam qualitatem, quæ sit potentia naturalis, & sit commune subiectum quantitatis ac reliquorum accidentium; cuius ratio patet ex prima conclusione. Ad secundam probationem nego illas mutationes condensationis ac rarefactionis præsupponere in illis speciebus subiectum necessarium, quàm quantitatem, siue producat aut corrumpatur quantitas per illas, siue non; de quo suo loco. Videantur dicta in *Logica de quantitate quæst. 3.* Posset etiam negari minor, & alia capita assignari, nempe cetera fundamenta nostræ conclusionis, præter illud de Eucharistia.

Ad confirmationem nego suppositum, nempe secundum nos inuerti naturas rerum ad vitanda miracula, licet merito negemus miracula superflua asserenda, quoties saluari potest quomodo iuxta naturas rerum, quæ miracula dicuntur, heri possunt absque miraculo: & per hoc ruit tota hæc confirmatio. Illud autem, quod dicitur æque constare quantitatem non dependere à substantia, ac qualitates subiektari in quantitate, omnino falsum est, nam nulla prorsus est ratio, vnde colligatur quod accidens non dependeat à substantia, & sunt aliquæ rationes, ex quibus colligitur accidentia subiektari in quantitate, & nulli dicunt accidentia non dependere à substantia, & tamen communis sententia dicit qualitates subiektari in quantitate. *Præterea* est certum non posse naturaliter conservari quantitatem absque substantia, & propterea necessarium recurrendum est ad miraculum, vt sic conservetur: sed non est certum qualitates non subiektari in quantitate, ergo non est necessarium recurrere ad miraculum quoties de nouo producantur qualitates in Eucharistia. Quod si vitari posset miraculum non necessarium in conseruatione quantitatis absque substantia, dicendo quod non dependet vlla ratio à substantia, & non constaret quod dependeret; profecto optime diceretur quod non dependet: ergo si potest vitari miraculum in productione qualitatum de nouo in speciebus Eucharisticis dicendo, quod subiektantur in quantitate; id dici debet, nisi constet quod non subiektantur. Sed certe hoc non constat, sed magis constat oppositum: ergo ita dicendum est.

89. *Obiicies tertio:* Albedo non debet potius subiektari in quantitate, quàm quantitas in albedine: sicut enim videmus quantitatem esse albam, ita videmus albedinem esse quantam: ergo neutra in altera subiektari debet, vel subiektabuntur in se inuicem mutuo, quod est absurdum.

Respondetur negando antecedens, & ad probationem dico quod non ex eo colligamus albedinem subiektari in quantitate, quod quantitas dicatur alba, sed ex eo quod accedere soleat ipsi albedo, & recedere ab ipsa manente inuatiata, & ex aliis principiis conclusionis.

90. *Obiicies vltimo ex Hurtado:* Munus quantitatis est disponere materiam ad recipiendam formam, & eam extendere impenetrabiliter, vt possit recipere actiones causarum materialium, ergo eius munus non est recipere alias qualitates.

Confirmatur, quia aliæ qualitates sunt dispositiones substantiæ ad formam substantialem producendam aut conservandam: ergo potius debent in ipsam substantiam subiektari immediate, quàm in quantitate: non videtur enim quomodo apte possint disponere substantiam ad formam, si non subiektentur immediate in illa.

Respondetur distinguendo antecedens: illud est solum munus, negatur; est munus ipsius, sed non solum, concedo, & nego consequentiam.

Ad confirmationem respondeo negando consequentiam, bene enim possunt disponere substantiam eo modo quo conuenit ipsi eam disponere per hoc quod insint ipsi mediate.

91. Dixi autem in conclusione: *exceptis qualitatibus vitalibus* quales sunt actus vitales immanentes, quia fortassis huiusmodi actus ex natura sua particulari exigunt subiektari in ipsam potentiam, quæ ipsas producit, quia aliàs non essent immanentes, nec determinarent fortassis potentiam sic, vt sensibilibus operaretur per illos; hoc supposito etiam habitus & species ad ipsas concurrentes in ipsa eadem potentia substantiali corporea subiektari debent, præsertim cum non habeamus experientiam, quod separata quantitate animalis manerent in illa istæ qualitates, sicut manent de facto qualitates Eucharisticæ absque alio miraculo præter solam separationem ipsiusmet quantitatis: manere autem verisimiliter deberent, si in quantitate immediate subiektarentur non minus quàm aliæ illæ qualitates.

Ex resolutione huius & præcedentis conclusionis sequitur non cessatio in generatione cuiuslibet non viuentis substantiæ dari resolutionem substantiæ corruptæ ex cuius materia generatur, vsque ad ipsammet materiam primam, & accidentia relativa in ipsa immediate subiektata, ac independentia à formis absolutis: fieri enim huiusmodi resolutionem non est aliud, quàm, quando fit talis generatio, nihil prorsus remanere ex composito destructo nec substantiale nec accidentale præter materiam primam ac relationes in ipsa subiektatas ac independentes ab illo composito ac suis formis absolutis: sed quandoquidem ex dictis constat quantitatem subiektari in toto composito, & non in materia prima, & qualitates etiam subiektari in quantitate, certum est destructo toto, & formam substantialem ipsius, & quantitatem, & qualitates, tam in ipsa quàm in toto subiektatas, ac consequenter omnes relationes ab ipsis dependentes definere esse: ergo datur tum resolutio vsque ad materiam primam. Quod si quantitas subiektaretur in sola materia prima, non esset necessarium fieri talem resolutionem, quia quantitas compositi destructi posset simul cum materia remanere in composito generato.

92. *Si autem queratur* cur non fiat resolutio huiusmodi vsque ad materiam primam in viuentium generatione, quemadmodum fit in generatione non viuentium *Respondetur* rationem esse, quod in viuentibus sunt duæ formæ substantiales, nimirum forma corporeitatis, & anima, vt suppono ex aliis dicendis, quarum vna præcedit alteram etiam tempore: quando autem generatur viuens formaliter, solum produciuntur anima, & alia supponitur producta.

Datur resolutio vsque ad materiam primam.

nec desinere debet intro ducta anima; unde totum compositum ex ea, & materia prima simul cum quantitate ac qualitatibus suis manet cum anima in viuentem. Secus autem est de non viuentibus, in quibus vnica tantum est forma substantialis, ad cuius introductionem alia destruitur simul cum toto constituto per ipsam, ac suis accidentibus. Quod si pro eodem instanti temporis introduceretur & forma substantialis & anima, etiam in generatione viuentium fieret resolutio vsque ad materiam primam, quia forma corporeitatis introduci nequit, quin desinat esse aliquod compositum, in cuius materia illa introducarur. Sed nunquam in corruptione viuentis fit resolutio vsque ad materiam primam, quia quando moritur viuens semper manet forma corporeitatis aliquandiu post eius mortem in materia, vt patet experientia.

Possit hic commodè examinari, an totum substantiale habeat aliquam substantiam aut supposititalitatem distinctam à natura sua & singularitate; & an existentia ipsius sit realiter ab ipso distincta. Sed hæc difficultates remittendæ videbantur ad Metaphysicam, vbi de ipsa substantia, & existentia vniuersaliter tradi solet, & debet. Quare hæc sola modo sufficiant quantum ad primum librum Physicorum.

LIBER SECVNDVS

PHYSICORVM.

SICVT in priori Libro Philosophus egit de principiis intrinsicis corporum naturalium, ita in hoc agit de principiis extrinsecis, seu causis eorum, de quibus multa scitu dignissima considerabilia sunt, quorum tamen plurima ad Metaphysicam spectant, licet hic communiter tractari soleant, prius tamen quam causarum harum iniret tractationem, de ipsa natura disserere voluit.

DISPVATIO VII.

DE NATVRA.

VIA à natura habent corpora esse naturalia, ac considerationis physica, propterea in initio huius libri agit Philosophus de natura; non capitur autem hic natura, prout significat Deum, quem naturam naturantem aliqui appellant; nec prout significat vniuersitatem rerum omnium creaturarum, quo sensu Philosophus ait, naturam pendere à primo principio, & Theologi asserunt illud esse miraculum, quod totius naturæ excedit virtutem; nec prout significat inclinationem naturalem accidentalem rei, quo sensu dicitur ex hominibus vnum esse ex natura sua hilarem, alium tristem, alium liberalem; nec etiam prout significat essentiam ac quidditatem rei, vt capitur communiter, quando dicitur, quod definitio sit ratio explicans naturam rei, & quod in tribus personis diuinis sit vna natura; quia in hoc sensu Deus & Angeli & entia etiam rationis constarent natura, & essent entia naturalia, quod tamen falsum est, prout natura hic capitur, quia alias essent considerationis physica, quod nemo asserit. Accipitur ergo, vt omitram alias acceptiones eius, hic natura, prout est principium motus corporalis, qui & physicus vocatur.

QVÆSTIO I.

Quid sit Natura.

Suppono dari naturam, id est principium intrinsecum motus, & quauis id à priori demonstrari non possit po-

test à posteriori exterum mobilitate, licet id tam notum sit, vt frustra in eo probando quis hæreret, & hinc Philosophus asserit, ridiculum esse naturam demonstrare velle.

CONCLUSIO

Bene definitur natura esse principium & causa motus & quietis eius, in quo est primo per se, & non per accidens. Hæc est communissima cum Philosopho hic: & patet tum ex eius explicatione, tum ex solutione obiectionum, quæ contra opponi possunt. Dicitur principium & causa, vt distinguatur ab illis, quæ non sunt nec principium nec causa; idem autem intelligitur per utramque illam particulam, ex quibus secunda additur claritatis maioris gratia, nam alioquin alterutra sufficeret; nec definitiones debent esse sic per pauciora, quin aliqua non necessaria addi possint claritatis & elegantiae etiam gratia. Dicitur motus & quietis, vt distinguatur natura à principiis, quæ non principiant motum & quietem, vt Deus quatenus est principium Angelorum, & ipsius materię primæ, quæ non producantur per motum alicuius subiecti, quandoquidem creantur & non habent subiecta. Dicitur eius in quo inest, id est in quo inest ipsa natura, vt distinguatur à principiis motus & quietis aliarum rerum, in quibus non inest illa principia, vt sunt causæ efficientes, quatenus mouere possunt alia corpora à seipsis. Dicitur primo, vt significetur naturam esse primum principium motus, nec præsupponere aliud principium, ratione cuius in sit rei; & per hoc excluditur potentia loco motiua, quæ est principium motus deorsum, sed non inest primo, lapidi, verbi gratia, sed inest ipsi, ratione alterius principij, nempe ratione formæ lapidis. Dicitur per se & non per accidens (per quas etiam duas particulas idem intelligitur, sed additur non per accidens etiam claritatis causa) vt excludantur principia motus accidentalia, vt grauitas.

Et si dicas, illa excludi sufficienter per præcedentem particulam primo. Respondeo id negando, possit enim aliquod principium accidentale motus competere alicui primo, id est non competere ipsi ratione alterius principij intrinsicæ, vt patet in impulsu proiectorum; ille enim impulsus est principium motus, quo projecta mouentur, & non competit ipsis projectis ratione alterius principij inexistentis ipsis projectis: aduenit enim ipsis ab extrinseco.

Dices, saltem per particulam, per se & non accidens, excluduntur principia omnia accidentalia, siue quæ primo, siue quæ secundario competunt rei: ergo frustra ponitur altera particula primo.

Respondeo negando consequentiam, quia altera illa particula adiungenda erat, vt excluderentur potentia ad motum identificata rebus mobilibus, quæ per se secundo & non per accidens, non vero per se primo competunt & inest illis.

3. Obiicies primo. Dantur multa corpora naturalia constantia natura, ac considerationis physica, quæ non habent principium motus in seipsis, vt Cælum empyreum, & elementum Terræ, quæ nunquam mouentur nec moueri possunt naturaliter. Dantur etiam alia similia corpora, quæ non habent in se principium quietis, vt cæli mobiles, qui nunquam quiescunt, nec quiescere possunt naturaliter: ergo male dicitur, quod natura sit principium motus & quietis.

Respondeo negando antecedens: nam Cælum empyreum & Terræ habet principium istius motus, quo mutabatur ipsorum materia ad formam substantialem suam in instanti generationis (si tamen Cælum constet materia) & deinde habent principia motus, quo mouebatur ipsorum substantia, ad accidentia sibi connaturalia: nec necesse est, quod omne id, quod constat natura, possit moueri naturaliter motu locali, aut etiam motu successiuo: non enim intelligitur per motum positum in hac definitione motus successiuus, sed motus vt sic, abstrahens à successiuo & instantaneo, vt omitram Terram quoad quamlibet partem sui posse naturaliter moueri motu etiam locali ac alterationis ad calorem, & frigus.

Deinde, cæli immobiles licet non haberent principium quietis

Variegationes nature.

Omne corpus habet in se principium motus.